

Dr. Neslihan Öz Kaşka

**MEDENÎ HUKUK TÜZEL KİŞİLİĞİ
KURMA İŞLEMİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TÜZEL KİŞİLİK VE KİŞİLİK KURMA İŞLEMLERİ KAVRAMLARI

§ 1. TÜZEL KİŞİLİK KAVRAMI.....	5
I. Tüzel Kişilik Kavramı ve Tanımı	5
A. Genel Olarak	5
B. Tüzel Kişilik Kavramı	10
C. Tüzel Kişinin Tanımı	12
II. Tüzel Kişilerin Tarihsel Gelişimi.....	13
A. Roma Hukukunda.....	14
B. Cermen Hukukunda.....	16
C. İslam ve Osmanlı Hukukunda	18
1. İslam Hukukunda	18
2. Osmanlı Hukukunda	21
D. Türk Medenî Hukukunda.....	23
III. Tüzel Kişilik Teorileri.....	26
A. Genel Olarak	26
B. Varsayım Teorisi	27
C. Gerçeklik Teorisi	29
D. Soyutlama Teorisi.....	30

E. Tüzel Kişiliği Açıklayan Teorilerin Medenî Kanun Düzenlemelerine Olan Etkisi.....	31
IV. Tüzel Kişilerin Unsurları.....	31
A. Sürekli Amaç	31
B. Örgütlenme	33
C. Bağımsız bir Varlığa Sahip Olma	34
V. Genel Olarak Tüzel Kişi Türleri	35
A. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri	36
B. Özel Hukuk Tüzel Kişileri	37
VI. Tüzel Kişiliğin Kurulmasına İlişkin Sistemler	39
A. İzin Sistemi	40
B. Serbest Kuruluş Sistemi	41
C. Normatif Sistem	41
D. Hukukumuzda Tüzel Kişilerin Kuruluşunda Geçerli Olan Sistem	42
§2. MEDENÎ HUKUK ALANINDA TÜZEL KİŞİLİK KURMA İŞLEMİ	45
I. Kişilik Kurma İşlemi Kavramı ve Nitelikleri.....	45
II. Kişilik Kurma İşleminin Amacı ve Kişilik Kurma İşlemi Bakımından Tüzel Kişilerin Ehliyet, Temsil ve Ultra Vires İlişkisine İlişkin Değerlendirme	51
A. Kişilik Kurma İşleminin Amacı	51
B. Kişilik Kurma İşlemi Bakımından Tüzel Kişilerin Ehliyet, Temsil ve Ultra Vires İlişkisine İlişkin Değerlendirme	53
III. Medenî Hukuk Alanında Kişilik Kurma İşlemleri ve Ortak Özellikleri	61
A. Dernek Tüzel Kişiliği Kurma İşlemi	61
B. Vakıf Tüzel Kişiliği Kurma İşlemi.....	63
C. Ortak Özellikler.....	64
IV. Tüzel Kişilik Kurma İşleminin Geçerlik Şartları.....	64
A. Kişilik Kurma İşleminde İrade Unsuru.....	64
B. Kişilik Kurma İşleminde Ehliyet Unsuru	69

1. Hak Ehliyeti Açısından.....	69
2. Fiil Ehliyeti Açısından	70
C. Kişilik Kurma İşleminde Konu Unsuru.....	71
D. Kişilik Kurma İşleminde Şekil Unsuru	74
V. Kişilik Kurma İşleminin Elektronik Ortamda Yapılıp Yapılamayacağı.....	75

İKİNCİ BÖLÜM

VAKIF KURMA İŞLEMİ

§ 3. VAKIF KURMA İŞLEMİNİN NİTELİĞİ VE ŞARTLARI.....	79
I. Vakıf Kavramı ve Tanımı.....	79
II. Vakfın Unsurları.....	82
A. Belirli Bir Mal Varlığı	82
1. Genel Olarak	82
2. Vakfedilecek Mal Varlığı Değerleri.....	85
B. Vakfın Amacı	88
1. Genel Olarak	88
2. Vakfın Amacının Sürekli ve Belirli Olması	89
3. Amacın Hukuka, Ahlâka, Milli Menfaatlere Aykırı ve İmkânsız Olmaması	91
4. Vakfın Ticari Amaçla Kurulup Kurulamayacağı.....	93
5. Bağımlı Vakıf Kavramı.....	96
C. Örgütlenme	101
1. Genel Olarak	101
2. Vakıflarda Üyelik Sorunu.....	102
III. Vakıf Türleri.....	104
A. Aile Vakıfları	104
B. İşçilere ve Personele Yardım Vakıfları	105
C. Kamuya Yararlı Vakıflar.....	106
D. Yabancı Vakıflar	107

E. Diğer Vakıflar	108
IV. Vakıf Kurma İşlemi	109
A. Genel Olarak	109
B. Sağlararası Vakıf Kurma İşlemi ve Hukukî Niteliği.....	111
1. Genel Olarak	111
2. Taraf Açısından	112
3. Sonuçları Açısından	113
C. Ölüme Bağlı Tasarrufla Vakıf Kurma İşlemi ve Hukukî Niteliği	119
1. Genel Olarak	119
2. Taraf Açısından	121
3. Sonuçları Açısından	123
D. Vakıf Kurma İşleminin Geçerlik Şartları.....	126
1. Kurucu Unsur Açısından	126
a. Sağlararası Vakıf Kurma İşlemi Açısından	126
b. Ölüme Bağlı Tasarrufla Vakıf Kurma İşlemi Açısından	127
2. Ehliyet Unsuru Açısından.....	128
a. Sağlararası Vakıf Kurma İşlemi Açısından	128
aa. Sağlararası Vakıf Kurma İşleminde Hak Ehliyeti Açısından	128
bb. Sağlararası Vakıf Kurma İşleminde Fiil Ehliyeti Açısından	130
b. Ölüme Bağlı Tasarrufla Vakıf Kurma İşlemi Açısından	132
c. Kanun Koyucu Tarafından Tanınan Hak Ehliyeti Olarak TMK m. 577	134
3. Vakıf Kurma İşleminde Şekil Şartı Açısından.....	135
a. Sağlararası Vakıf Kurma İşlemi Açısından	135
b. Ölüme Bağlı Tasarrufla Vakıf Kurma İşlemi Açısından	136
c. Vakıf Senedi	138

aa. Vakıf Senedinin Unsurları.....	140
aaa. Vakıf Senedinin Esaslı Unsurları	141
aaaa. Amaç	141
bbbb.Mal ve Hakların Özgülenmesi	142
bbb. Vakıf Senedinin Zorunlu Unsurları	143
aaaa. Vakıf Organı ve Vakfın Yönetimi	143
bbbb.Vakfın Adı	144
cccc. Vakfın Yerleşim Yeri	145
bb. Vakıf Senedindeki Eksikliklerin Tamamlanması.	146
E. Vakıf Kurma İşleminde Tescil.....	148
1. Vakıf Kurma İşleminde Tescille Tüzel Kişilik	
Kazanılması	148
2. Tescil Talebinin Hukukî Niteliği	156
V. Vakıf Kurma İşleminin Geri Alınması.....	156
A. Sağlararası Vakıf Kurma İşleminin Geri Alınması.....	156
1. Sağlararası Vakıf Kurma İşleminin Vakfedenin	
Sağlığında Geri Alınması	157
2. Sağlararası Vakıf Kurma İşleminin Vakfedenin	
Ölümünden Sonra Geri Alınması	159
B. Ölüme Bağlı Tasarrufla Vakıf Kurma İşleminin Geri	
Alınması	160
VI. Vakıf Kurma İşleminin Geçersizliği ve Sonuçları.....	162
A. Genel Olarak Vakıf Kurma İşleminin Geçersizliği.....	162
B. Vakıf Kurma İşleminin İptali.....	164
1. Genel Olarak	164
2. Sağlararası Vakıf Kurma İşleminde Vakfın İptali.....	165
a. İrade Bozukluğu Nedeniyle İptali	165
b. Ehliyetsizlik Nedeniyle İptali	167
c. Şekle Aykırılık Nedeniyle İptali.....	167
3. Ölüme Bağlı Tasarrufla Vakıf Kurma İşleminde	
Vakfın İptali	169
a. İrade Sakatlığı Nedeniyle İptali	171
b. Ehliyetsizlik Nedeniyle İptali	172

c. Şekle Aykırılık Nedeniyle İptali.....	172
C. Vakfa İtiraz	173
1. Vakfa Alacaklılarının İtirazı	173
2. Vakfa Saklı Paylı Mirasçılarının İtirazı	174
D. Vakfın Geçici Olarak Faaliyetten Alınması	176
E. Kuruluş Aşamasında Vakfın Tüzel Kişilik Kazanamadığı Hâller ve Sonuçları.....	176

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DERNEK KURMA İŞLEMİ

§4. DERNEK KURMA İŞLEMİNİN NİTELİĞİ VE ŞARTLARI	183
I. Dernek Kavramı ve Tanımı	183
II. Dernek Unsurları.....	187
A. Genel Olarak	187
B. Kişi Unsuru.....	187
1. Üyelik.....	189
2. Üyelğin Hukuksal Niteliği.....	192
3. Üyelik Çeşitleri	193
a. Asıl Üyelik.....	194
b. Onursal (Fahri) Üyelik.....	194
4. Dernek Üyelğinin Sona Ermesi.....	194
C. Amaç	195
1. Genel Olarak	195
2. Dernekte Amaç Kavramı	195
3. Dernek Amacının Kanuna ve Ahlâka Aykırı Olmaması..	198
4. Dernek Amacının İmkânsız Olmaması.....	201
D. Örgütlenme	202
III. Dernek Türleri	203
A. Genel Olarak	203
B. Ticari İşletme İşleten veya İşletmeyen Dernekler	203

C. Kamuya Yararlı Dernekler	204
D. Çocuk Dernekleri.....	205
E. Yabancı Dernekler.....	206
F. Dernek Birlikleri.....	206
IV. Dernek Kurma İşlemi	207
A. Genel Olarak	207
B. Derneğin Kuruluş Aşamaları ve Kuruluş Aşamalarına Uygulanacak Hükümler	207
C. Dernek Kurma İşleminin Hukukî Niteliğine İlişkin Görüşler	215
D. Dernek Kurma İşleminin Hukukî Niteliğine İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi ve Konuya İlişkin Görüşümüz.....	218
V. Dernek Kurma İşleminin Geçerlik Şartları	220
A. Kurucu Unsur (İrade) Açısından	220
B. Ehliyet Unsuru Açısından.....	223
1. Genel Olarak	223
2. Hak Ehliyeti Açısından.....	223
3. Fiil Ehliyeti Açısından	225
C. Dernek Kurma İşleminde Konu Unsuru	227
D. Dernek Kurma İşleminde Şekil Şartı Açısından	228
E. Dernek Tüzüğü ve Dernek Tüzüğü'nün Hukukî Niteliği.....	228
1. Tüzük Kavramı.....	228
2. Tüzüğün İçeriği.....	230
3. Dernek Tüzüğü'nün Hukukî Niteliği	231
F. Kuruluş Bildirimine Eklenecek Belgeler.....	234
G. Derneğin Tüzel Kişilik Kazanması	234
H. Derneğin Tüzel Kişilik Kazanması Açısından Etkili Olmayan Düzen Hükümleri.....	237
1. Tüzüğün ve Kuruluş Bildiriminin İncelenmesi	237
2. Dernek Kütüğüne Kayıt.....	237

VI. Dernek Kurma İşleminin Geçersizliği ve Sonuçları	238
A. Dernek Kurma İşleminin Geri Alınması.....	238
B. Dernek Kurma İşleminde Geçersizlik Türleri	239
1. Genel Olarak	239
2. Dernekte Fesih.....	239
3. Kuruluş Aşamasında Derneğin Tüzel Kişilik Kazanamadığı Hâller ve Sonuçları	243
SONUÇ	247
KAYNAKÇA.....	257